

Etiska regler för insektstudier

Antagna vid årsstämman i Sparresäter 2011-06-19

har sedan 1991 haft etiska regler för entomologer under beteckningen Entomologens budord. Det har flugit många generationer insekter sen dess och mycket har även hänt inom entomologin. Vi nämner som exempel insektskådning som ny folkrörelse, digitalfotograferingens genombrott, Internet som lättillgänglig kunskapskälla, skapandet av Artportalen som rapportforum samt fokus på insekterna genom rödlistning och åtgärdsprogram. Dags alltså för en ny upplaga vilken härmed presenteras under namnet Etiska regler för insektstudier.

Målgruppen för reglerna är alla som på ett eller annat sätt ger sig ut i naturen med insekter i blicken, oavsett om man samlar, fotograferar eller bara njuter av insekten för stunden. Vi menar alltså att varje insektintresserad som på något sätt engagerar sig för dessa småkryp, vare sig det är genom samlande, fotografering eller på annat sätt, bör följa dessa etiska regler. Alla har vi ett ansvar för arterna och deras populationer, men också för våra medintresserade och andra som vistas i naturen.

Förutsättning

Den som studerar insekter drivs av ett allmänt naturintresse, nyfikenhet, upptäckarglädje och lust att ta reda på och lära sig mera. Det finns alltså en grundläggande helhetssyn på naturen samt ett intresse även för andra organismgrupper och för de ekologiska sammanhangen.

Uppträdande i naturen

Hänsyn till medmänniskor

Vid insektstudier måste hänsyn tas så att man inte förstör för eller stör markägare, andra naturintresserade eller övriga som vistas i området.

En nyckelfaktor är kommunikation. Informera gärna markägare om vad du sysslar med, resonera med andra samlare, fotografer eller skådare och kom överens om lämpligt beteende, berätta för folk du möter om vad du gör och varför.

Hänsyn till substrat

Insektstudier får inte ske på sådant sätt att djurens reproduktionsmiljöer allvarligt skadas eller förstörs.

Vid insamling, fotografering eller närgångna observationer kan det ibland inte undvikas att delar av substratet skadas. Det kan gälla födoväxter eller nektarresurser som kan trampas ned, död ved, spillning eller boplatser som skadas både avsiktligt och oavsiktligt. Vi har ett stort ansvar att behandla insekternas livsmiljöer med hänsyn och att återställa så långt det är möjligt om vi har gjort skador.

Samla kunskap om insekter

Det finns flera sätt att samla kunskap

Den som studerar eller samlar insekter samlar även in kunskap om arter och deras ekologi.

Vid insektstudier är det ofta nödvändigt att insamla djur för dokumentation, för artbestämning, för användning som arbetsmaterial eller för framtida jämförande studier. Ibland räcker dock dokumentation via foton och anteckningar.

Ansvar för insamlade data

Insamlade data skall, för att ha ett framtida värde, dokumenteras på ett riktigt sätt.

Det innebär att inte bara insamlade djur utan också alla foton och andra observationer skall ha uppgifter om åtminstone plats (helst med koordinater), datum, biotop och observatör.

Fångst med fällor

Fällor som avlivar fångsten bör endast användas i väl motiverade sammanhang. Allt material bör då tillvaratas eller dokumenteras. Levandefångande fällor måste skötas så att inga djur utom de man vill tillvarata dödas. Alla fällor skall ha de tillstånd som krävs och vara försedda med information.

Alla typer av fällor som lämnas utan ständig tillsyn skall ha medgivande av markägare. I områden med någon typ av förbud, exempelvis naturreservat, måste särskild dispens finnas. Vid fällan skall finnas kontaktuppgifter och information om fällans syfte. Om fällan innehåller gift skall vederbörliga uppgifter och varningstext om detta finnas.

Studier av insekter i fångenskap

Insekter i fångenskap skall skötas så att de inte far illa. Uppfödda eller kläckta insekter som ej skall behållas bör återföras till ursprungslokalen så att ingen oönskad spridning av arter äger rum.

Det är viktigt att visa alla levande organismer hänsyn och respekt. De skall ha tillgång till föda, vatten och värme allt efter artens behov.

Vid avslutade studier bör man återföra levande insekter till insamlingsområdet.

Dela med sig av kunskapen

Den som studerar insekter har som viktigaste uppgift att dela med sig av sin kunskap. Säkert bestämda artfynd bör rapporteras till allmän kännedom. Medverka även till att sprida kunskap om entomologi på olika sätt.

Så långt det är möjligt skall fynd rapporteras till Artportalen. Publicering av fynd, ny kunskap och upptäckter görs lämpligen i nationella eller lokala entomologiska tidskrifter eller på Internet. Det är dessutom viktigt att sprida en allmänkunskap om entomologi och arterna till allmänheten genom föredrag, kurser, insändare i dagspressen, insektsvandringar, föreningsaktiviteter, samtal m m. Sist men inte minst att värna om entomologins framtid genom att dela med sig av sina kunskaper till yngre och mindre erfarna kollegor.

Insektsamlingen

Frihet under ansvar

Den som insamlar insekter tar endast det antal exemplar av varje art som kan anses motiverat med hänsyn till insamlingens mål.

Alla insekter får fritt insamlas med vissa undantag. Det gäller de insekter som omfattas av lagligt skydd, såsom fridlysta arter eller insekter i vissa naturreservat samt de arter som är föremål för ett offentligt, frivilligt insamlingsstopp. Den som samlar insekter tar på sig ett stort ansvar och måste vara omdömesgill nog att själv sätta gränserna och inte samla in mer än vad som kan motiveras. Massinsamling av en art får aldrig förekomma.

Mål för insamlandet

En insektsamling har sitt berättigande framför allt som dokumentation av fynden men också för att ge den som studerar insekter tillgång till en kunskapskälla och ett användbart referensmaterial.

Att ha tillgång till en insektsamling är en förutsättning för mera ingående studier av de allra flesta insektgrupper. Utan samlandet skulle amatörentomologin aldrig ha nått de framstående resultat den gjort, och kommer inte att kunna utvecklas vidare. Men det måste finnas ett mål för varje insamlat djur att komplettera ett referensmaterial eller att dokumentera ekologi och variation i utseende eller utbredning.

Ansvar för samlingen

Den som har insamlat insekter vårdar och bevarar sin samling för framtiden och ordnar så att den med tiden blir erbjuden ett museum med naturhistorisk kompetens.

Det vetenskapliga värdet av en insektsamling varierar naturligtvis. Men kompetent museipersonal bör alltid få avgöra om samlingen, eller delar därav, skall gå in i en museisamling; en sådan är nämligen ett mycket värdefullt biologiskt arkiv.

Försäljning av insekter

En insektsamling eller enstaka monterade insekter får aldrig bli en handelsvara

Det kan ligga ett stort vetenskapligt värde i en insektsamling och även mycket nedlagd arbetstid, resor och material. Att den som åstadkommit en insektsamling får en viss ersättning vid överlämnandet av denna till ett museum eller annan seriös mottagare kan inte anses vara helt fel men är inte heller någon självklarhet. Traditionen har alltid varit, och grundtanken bör vara, att man vid avslutat samlande donerar sitt livsverk.

Insekter får aldrig samlas med målet att de senare skall säljas i ett kommersiellt syfte.

*Den som använder sig av fällor av något slag har ett ansvar för att dessa sköts på ett förnuftigt sätt.
Foto: Göran Andersson.*